

**ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
« ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ УКРАЇНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА»**

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«АНАТОМІЯ ТА ФІЗІОЛОГІЯ ЛЮДИНИ»

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИЙ СТУПІНЬ Фаховий молодший бакалавр

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ I5 Медсестринство
(код та найменування спеціальності)

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ I5.01 Медсестринство

КВАЛІФІКАЦІЯ Сестра медична/Брат медичний

РОЗГЛЯНУТО ТА ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні ЦМР загально-медичних
дисциплін

ТОВ «Фаховий коледж Українського
Червоного Хреста»

Протокол засідання

від « 14 » 02 2025 р. № 2

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Анатомія та фізіологія людини»
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Спеціальність	I5 Медсестринство
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Викладач (-і)	
Контактний телефон викладача	
Е-mail викладача	
Формат дисципліни	Нормативний
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Форма навчання	Денна
Рік навчання/Семестр	1/ семестр 1,2
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів-6 Загальна кількість годин-180 Всього аудиторних годин -120: 1 семестр-50 год: лекції-14 год., практичні заняття - 36 год., самостійна робота – 30 год. 2 семестр – 70 год.: лекції-16 год., практичні заняття-54 год., самостійна робота – 30 год.
Консультації	Згідно графіка
Мова викладання	Українська
Анотація дисципліни	Дисципліна «Анатомія та фізіологія людини» - це комплексна фундаментальна навчальна дисципліна про будову та життєдіяльність людського організму, яка забезпечує оволодіння значним обсягом теоретичних і практичних знань відносно структурно-функціональних особливостей організму на різних рівнях його організації. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Анатомія та фізіологія людини» є структурно-функціональні особливості будови, походження, розвитку організму людини на різних рівнях організації; закономірності та регуляція його функціонування.
Мета дисципліни	Отримання здобувачами освіти достатнього обсягу сучасних наукових знань про будову та функції організму людини; оволодіння основними термінами та поняттями анатомії та фізіології людини; вивчення будови та функціонування окремих структур людського організму як єдиного цілого, а також механізму взаємодії організму із навколишнім середовищем; ознайомлення із сучасними методами анатомо-фізіологічних досліджень. Знання з анатомії та фізіології: формують загальні та фахові компетентності для правильного та глибокого засвоєння спеціальних дисциплін, майбутнього їх використання при догляді за хворими, маніпуляційних втручаннях, застосуванні методів функціональної діагностики, проведенні та інтерпретації результатів медичних досліджень тощо; лежать в основі розуміння функціонування організму людини у тісному зв'язку із зовнішнім світом; створюють основу наукового світогляду
Очікувані результати навчання (компетентності)	

	лежать в основі розуміння функціонування організму людини у тісному зв'язку із зовнішнім світом; створюють основу наукового світогляду
Очікувані результати навчання (компетентності)	
Інтегральна компетентність	
Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.	
Загальні компетентності	
ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 3. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем. ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.	
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці. СК 2. Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта. СК 3. Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності. СК 8. Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності. СК 12. Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).	
Програмні результати навчання	
РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації. РН 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності. РН 3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я. РН 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності. РН 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.	
Тематика навчальної дисципліни	

Теми лекційних занять 1 семестр

№ з/п	Назва теми, зміст	К-сть годин
1	Вступ. Тканини. Органи. Системи органів.	2
2	Остеологія та артрологія.	2
3	Фізіологія збудливих тканин.	2
4	Фізіологія м'язів і нейронів. Міологія.	2
5.	Анатомія та фізіологія спинного мозку. Спинномозкові нерви.	2
6.	Анатомія та фізіологія головного мозку.	2
7.	Черепні нерви. ПНС. Нервова регуляція вегетативних функцій	2
	Всього годин	14

Теми лекційних занять 2 семестр

№ з/п	Назва теми, зміст	К-сть годин
1.	Анатомія та фізіологія центральних і периферичних ендокринних органів	2
2.	Фізіологія крові. Серце. Кола кровообігу.	2
3	Артеріальні судини. Венозні судини та лімфатична система.	2
4	Фізіологія серцево-судинної системи	2
5	Дихальна система. Фізіологія дихання.	2
6	Анатомія та фізіологія травної системи.	2
7	Анатомія та фізіологія сечової системи. Статева система.	2
8	Органи чуття. Шкіра. Фізіологія сенсорних систем.	2
	Всього годин	16
	Разом годин за два семестри	30

Теми практичних занять 1 семестр

№ з/п	Назва теми, зміст	К-сть годин
1	Тканини. Будова кісток. З'єднання кісток.	2
2	Кістки тулуба. З'єднання кісток.	2

3	Кістки черепа. З'єднання кісток.	2
4	Кістки верхніх кінцівок. З'єднання кісток.	2
5	Кістки нижніх кінцівок. З'єднання кісток.	2
6	Фізіологія збудливих тканин. Механізм утворення та проведення збудження.	2
7	Фізіологія м'язів.	2
8	М'язи голови і шиї	2
9	М'язи тулуба	2
10	М'язи верхньої кінцівки	2
11	М'язи нижньої кінцівки	2
12	Фізіологія нейрона	2
13	Спинний мозок. Фізіологія спинного мозку.	2
14	Спинномозкові нерви	2
15	Головний мозок	2
16	Фізіологія головного мозку	2
17	Черепні нерви. ПНС. Нервова регуляція вегетативних функцій.	2
18	ВНД.	2
	Всього годин	36

Теми практичних занять 2 семестр

1	Анатомія та фізіологія центральних та периферичних ендокринних органів.	2
2	Фізіологія крові. Фізико-хімічні властивості крові.	2
3	Фізіологія крові. Дихальна функція крові. Дослідження групових систем крові. Захисні функції крові.	2
4	Серце. Кола кровообігу.	2
5	Артерії голови, шиї та верхніх кінцівок.	2
6	Артерії грудної та черевної порожнини, артерії нижніх кінцівок.	2
7	Венозні судини. Лімфатична система.	2
8	Фізіологія серцево-судинної системи. Дослідження фізіологічних властивостей міокарду.	2
9	Фізіологія серцево-судинної системи. Зовнішні прояви серцевої діяльності. Гемодинаміка.	2

10	Носова порожнина, гортань, трахея, бронхи	2
11	Бронхіальне дерево, легені, плевра. Середостіння.	2
12	Фізіологія дихання.	2
13	Ротова порожнина, глотка, стравохід.	2
14	Шлунок, тонкий та товстий кишечник.	2
15	Печінка, підшлункова залоза.	2
16	Травлення у ротовій порожнині та шлунку	2
17	Травлення у дванадцятипалій кишці	2
18	Травлення в тонкій та товстій кишках	2
19	Обмін речовин. Терморегуляція.	2
20	Анатомія органів сечової системи.	2
21	Фізіологія виділення.	2
22	Чоловіча статева система.	2
23	Жіноча статева система.	2
24	Анатомія та фізіологія органа зору	2
25	Анатомія та фізіологія органа слуху.	2
26	Орган нюху. Орган смаку. Шкіра. Фізіологія контактних аналізаторів.	2
27	Підсумкове заняття	2
	Всього годин	54

Самостійна позааудиторна робота 1 семестр

№ з/п	Назва теми, зміст	К-сть годин
1	Історичний нарис розвитку анатомії. Історія розвитку фізіології. Українська фізіологічна школа.	2
2	«Теорія нервізму» І.М.Сєченова та І.П.Павлова. Рефлекс, рефлексорна дуга, будова та види, фізіологічне значення. Роль рецепторів, види.	2
3	Визначення функціональних показників фізичного розвитку. Антропометрія.	2
4	Хребтовий стовп у цілому. Види з'єднань хребтового стовпа.	2
5	Грудна клітка в цілому.	2

6	Череп у цілому. Вікові та статеві особливості черепа.	2
7	Фізіологія іонних каналів і pomp.	2
8	Дослідження електричних потенціалів в історичному аспекті. Значення для практичної медицини.	2
9	Будова та функції нервово-м'язового синапсу.	2
10	Шляхи досягнення інтеграції ЦНС в організмі.	2
11	Поняття про провідні шляхи ЦНС. Провідні шляхи спинного мозку.	2
12	Провідні шляхи великого мозку. Аферентні провідні шляхи.	2
13	Провідні шляхи великого мозку. Еферентні провідні шляхи.	2
14	Основні відмінності будови парасимпатичної та симпатичної частин вегетативної нервової системи. Схема вегетативної рефлекторної дуги. Вікові зміни вегетативної нервової системи.	2
15	Сучасні методи дослідження ЦНС.	2
	Всього годин	30

Самостійна позааудиторна робота 2 семестр

№ з/п	Назва теми, зміст	К-сть годин
1	Класифікація залоз внутрішньої секреції (анатомічна, гістологічна, сучасна). Тканинні гормони.	
2	Вікова фізіологія статевих залоз як ендокринних органів. Поняття про стрес. Роль гормонів надниркових залоз під час стресу.	
3	Кровотворення, його регуляція. Гемостаз, види. Судинно-тромбоцитарний та коагуляційний гемостаз, фази, механізм розвитку, значення. Коагулянти та антикоагулянти, види, механізм дії, значення.	
4	Фібриноліз, його значення. Кровозамінники. Кровозамінники, види характеристика.	
5	Кровообіг плода. Зміни кровообігу після народження. Первинні лімфатичні органи: будова та значення. Імунітет: визначення, види, характеристика.	
6	Сучасні методи дослідження серцевої діяльності. Рух крові по венах. Регуляція об'єму циркулюючої крові. Кров'яне депо.	
7	Топографія пристінкової плеври. Плевральна порожнина: вміст, заутки. Межі плевральних мішків і легенів. Середостіння. Роль сурфактанту та плеври у забезпеченні дихальної функції.	

8	Фізіологія дихання при м'язовій роботі. Штучне дихання. Дихання при підвищеному та зниженому барометричному тиску. Механізм першого вдиху новонародженої дитини.	
9	Моторна функція органів ротової порожнини та шлунка. Всмоктування речовин у різних відділах травного каналу, його механізм. Особливості всмоктування різних речовин, регуляція. Травлення в товстій кишці, роль мікрофлори. Моторика товстої кишки, регуляція. Акт дефекації.	
10	Вітаміни, їх роль в обміні речовин. Фізіологічні норми харчування. Потреби білків, жирів, вуглеводів залежно від стану організму (вагітність, лактація тощо). Принципи складання харчового раціону.	
11	Пойкілотермія, гомойотермія. Сталість температури внутрішнього середовища як необхідна умова нормального стану метаболічних процесів. Центр терморегуляції. Периферійні та центральні терморечептори. Нервові й гуморальні механізми терморегуляції.	
12	Особливості кровоносної системи нирки («чудесна сітка» нирки). Роль нирок у регуляції кислотно-основного стану внутрішнього середовища. Сечовиділення, його регуляція. Фізіологічна основа дослідження загального аналізу сечі та проби сечі за методом Зимницького.	
13	Вікові особливості внутрішніх чоловічих статевих органів. Вікові особливості внутрішніх жіночих статевих органів. Сперма, її склад. Шляхи виведення сперми. Оваріально-менструальний цикл. Клімакс.	
14	Додаткові структури ока. Сльозовий апарат. Провідні шляхи аналізаторів зору, слуху та рівноваги. Методи дослідження вестибулярного апарату.	
15	Структурно-функціональна організація смакової та нюхової сенсорних систем, їхні рецепторні, провідникові та кіркові відділи, фізіологічна роль. Види смаків, механізм сприйняття. Класифікація запахів, теорії сприйняття.	
	Всього годин	30
	Разом годин	60

Система оцінювання

Відповідно до Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів

(посилання на сторінку сайту, де розміщене положення)

Поточний контроль:

на кожному практичному занятті (теоретичне опитування + практичне виконання завдання + самостійна робота здобувача освіти)

Перелік інформаційних джерел

Основна	Додаткова
1. Фізіологія та анатомія людини. Посібник для аудиторної роботи : [навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл.] / Л.М. Малоштан,	1. Неттер Ф. Атлас анатомії людини / Френк Неттер [пер. з англ. А.А Цегельский]. – Львів: - Наутітус, 529 с.

О.К. Рядних, Г.П. Жегунова та інш. ; за ред. Л.М. Малоштан. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2016. – 288 с. 2. Головацький А.С., Черкасов В.Г. та співавт. Анатомія людини: національний підручник : у 3 т. /Вид. 3-тє, доопрацьоване. – Вінниця, «Нова Книга», 2015. – Том 2. – 455с.	
2. Дюбенко К. А. 2008. Анатомія людини . Київ, В 2 томах. 1 том «Атлант-UMS», 2004. 690с. 2 том «Поліграфкнига». 528с.	2. Фредерік Мартіні Анатомічний атлас людини: Пер. з 8-го англ. вид. [наук.ред.пер. В.Г. Черкасов], ВСВ «Медицина», 2011. – 128 с. (атлас)
3. Коцан І. Я. 2010. Анатомія . Луцьк. Редакційно-видавничий відділ Волинського національного університету ім. Лесі Українки. 900 с. «	
4. Кравчук С. Ю. 2007.Анатомія людини.Чернівці. 600с. 7. Маруненко І.М. Анатомія і вікова фізіологія.-К.:КМПУ,2000.-60с.	
5. Свиридов О. І. 2001.Анатомія .Київ. «Вища школа», 400с.	
6. Собота Й. 2009.Атлас анатомії людини в 2 томах. Т.1 . К: Український медичний вісник, - 432 с.	
7. Федонюк Я. І. 2007.Функціональна анатомія. Тернопіль. «Навчальна книга, Богдан», 544 с.	
8. Черкасов В. Г. 2018. Анатомія людини. Вінниця. «Нова Книга», 640с.	
9. Чорнокульський С. Т. 2008. Анатомія кісток та їх з'єднань. Київ. «Книга плюс».160 с. Коляденко Г. І. 2001.Анатомія людини. Київ. «Либідь», 384с.	
Електронні ресурси	
1. Сайт МОЗ України – http://www.moz.gov.ua	
2. Сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я – http://www.who.int/en/	
3. Сайт Державної наукової медичної бібліотеки України – http://www.library.gov.ua/	
Політика навчальної дисципліни	
Політика щодо відвідування занять здобувачами фахової передвищої освіти: відвідування лекційних та практичних занять обов'язкове; активна участь на практичному занятті під час опитування; ініціативність в обговоренні дискусійних тем; своєчасність виконання самостійної роботи. Дотримання вимог до зовнішнього вигляду.	
Порядок відпрацювання пропущених занять: пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до положення про порядок відпрацювання занять, а також згідно з графіком відпрацювання та консультацій. Відпрацювання занять є обов'язковим оскільки дана спеціальність відноситься до регульованих професій, що передбачає особливо відповідальну роботу та вимоги до освітньої діяльності з підготовки фахівців за такими спеціальностями.	
Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів фахової передвищої освіти: Діяльність викладача та здобувачів освіти здійснюється відповідно до положення про академічну доброчесність (САЙТ)	

Голова ЦК _____

Викладач _____